

**ФОРМАЛЬНО-ГРАМАТИЧНА СТРУКТУРА НЕПОШИРЕНОГО РЕЧЕННЯ
БЕЗ ОBOB'ЯЗKOBИХ ПРИПРИСУDKOBИХ КОМПОНЕНТІВ
У ХУДОЖНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА**

**FORMAL-GRAMMATICAL STRUCTURE OF A COMMON SENTENCE
WITHOUT OBLIGATORY COMPONENTS PREJUDICE COMPONENTS
IN ARTISTIC COMMUNICATION OF OLES HONCHAR**

Супрун В.М.,

orcid.org/0000-0002-5290-3493

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри журналістики та українознавства

Національного університету водного господарства та природокористування

Супрун Л.В.,

orcid.org/0000-0002-9427-922X

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,

професор кафедри журналістики та українознавства

Національного університету водного господарства та природокористування

Статтю присвячено вивченню основних аспектів формально-граматичної структури непоширеного речення дієслівної будови. Дослідження здійснено в контексті продовження наукових розробок Володимира Шмілауера, в основу яких покладено концепцію про непоширені речення з предикатом так званої закритої семантики, вираженим абсолютним дієсловом, що не потребує залучення додаткових другорядних членів для його уточнення.

Уже частково розроблена в україністиці працями Л. Дерев'янка, Н. Дзюбишиної та іншими наша наукова студія вибудувана на основі положень про семантично достатній присудок без обов'язкових приприсудкових компонентів, який є синтаксичною домінантою художньої комунікації майстра українського слова ХХ століття Олеса Гончара.

З'ясовано, що у двоскладних непоширених реченнях дієслівного типу без обов'язкових приприсудкових компонентів у прозі Олеса Гончара присудок буває, як правило, двох типів: простий або складений дієслівний. При чому, простий дієслівний присудок у художній комунікації письменника інколи ускладнюється.

Доведено, що в художній комунікації Олеса Гончара функціонують такі типи односкладних непоширених речень: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні.

Зроблено висновок, що присудок непоширеного речення у мовомисленні письменника, як правило, виражається словами, які не допускають у реченні обов'язкового комунікативного розгортання висловлювання. Тому склад присудків у непоширеному реченні теж структурно й семантично обмежений відповідними словесними формами, що характеризуються завершеністю семантики. Головний член односкладного непоширеного речення дієслівної будови в художній комунікації Олеса Гончара за формою збігається з присудком двоскладного речення, але поєднує в собі значення логічного суб'єкта та предиката і виражається словоформами із закритою семантикою.

Ключові слова: комунікація, двоскладне речення, односкладне речення, приприсудковий компонент, закрыта семантика.

The article is devoted to the study of the main aspects of the formal-grammatical structure of an uncommon verb structure sentence. The research was carried out in the context of the continuation of the scientific developments of Volodymyr Shmilauer, which is based on the concept of uncommon sentences with a predicate of closed semantics, expressed by an absolute verb that does not require the involvement of additional secondary members for its clarification.

Already partially developed in Ukrainian studies by the works of L. Derevyanko, N. Dzyubishina and others, our scientific study is built on the basis of the provisions about a semantically sufficient predicate without mandatory predicate components, which is the syntactic dominant of the artistic communication of the master of the Ukrainian word of the 20th century, Oles Honchar.

It was found that in two-syllable uncommon verb-type sentences without mandatory predicate components in the prose of Oles Honchar, the predicate is usually of two types: simple or compound verb. Moreover, a simple verb predicate in the writer's artistic communication is sometimes complicated.

It is proved that the following types of monosyllabic uncommon sentences function in the artistic communication of Oles Honchar: definite-personal, indefinite-personal, generalized-personal, impersonal, infinitive.

It was concluded that the predicate of an uncommon sentence in the writer's linguistic thinking is usually expressed by words that do not allow the mandatory communicative unfolding of the statement in the sentence. Therefore, the composition of predicates in an uncommon sentence is also structurally and semantically limited by the corresponding verbal forms characterized by the completeness of semantics. The main member of a monosyllabic uncommon sentence of the verb structure in the artistic communication of Oles Honchar coincides in form with the predicate of

a two-syllabic sentence, but combines the meaning of a logical subject and a predicate and is expressed by word forms with closed semantics.

Key words: communication, two-syllabic sentence, one-syllabic sentence, predicate component, closed semantics.

Постановка проблеми. Синергія образного орнаментування й семантичної реляції мови з її текстовим і підтекстовим функціоналом чи не найповнішою мірою імплементується в художньому дискурсі, де комунікативно-естетична парадигма, з одного боку, захоплює реципієнта інформативною насиченістю сюжету, а з іншого – дозволяє долучитися до світу мистецтва слова. Автор комунікує з читачем, спонукає замислитися над вічними проблемами буття, розширювати світогляд і змінюватися на краще. Проте, аби реципієнт «пішов слідом» за письменником, той повинен враховувати систему цінностей і пріоритетів свого читача й підібрати валідні художні засоби впливу, проникнення в його мікрокосм. Має відбутися передача смислових знаків й одночасне розуміння їх читачем, що характеризує процес ефективної комунікації. Як справедливо стверджують Сюй Міньї та Ірина Левицька, «художня комунікація – процес здійснення інтелектуально-творчого взаємозв'язку автора і реципієнта, передача останньому художньої інформації, що містить певне ставлення до світу, художню концепцію, стійкі ціннісні орієнтації» [10, с. 302].

Провідне місце в процесі ефективної художньої комунікації автора та реципієнта посідає синтаксична організація тексту, яка слугує свого роду формою для змістового вираження авторської думки. У нашому дослідженні ми концентруємо увагу на непоширених реченнях дієслівного типу так званої закритої семантики в системі художньої комунікації Олесея Гончара.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна лінгвістика має чималі напрацювання, що стосуються компонентного складу речення в контексті граматичного ранжування (див. праці Віктора Бріцина [2], Івана Вихованця [3], Петра Дудика [8], Анатолія Загнітка [9], Віталія Русанівського [11], Каленика Шульжука [13] та ін.). Разом з тим, на комплексне дослідження формально-граматичної архітекτονіки непоширеного речення з елементарною структурною схемою працюють розвідки, які розробляють запропоновану Володимиром Шмілауером [14] концепцію непоширеної реченнєвої структури дієслівної будови, де присудок семантично ємний й не вимагає обов'язкових компонентів поширення (йдеться про так звану закриту семантику предиката непоширеного речення дієслівної будови):

маємо на оці розвідки Йозефа Андреша [1], Людмили Дерев'янка [6], Наталії Дзюбишиної [7] та ін.).

Постановка завдання. Мета дослідження передбачає студіювання й ранжування речень непоширеної дієслівної будови без обов'язкових приприсудкових компонентів в художній комунікації Олесея Гончара.

Виклад основного матеріалу дослідження. Залежно від кількості елементів, якими конструється граматична основа непоширених речень художнього тексту, останні поділяються на двоскладні й односкладні.

Традиційно «двоскладним називається речення, граматичний центр якого представлений двома головними членами – підметом і присудком» [12, с. 331]. Двоскладні речення найбільш поширені в сучасній українській літературній мові, де підмет – це граматично незалежний головний член двоскладного речення, що означає предмет, якому приписується якась дія, стан або ознака, і відповідає на питання хто? або що?

За структурою підмети поділяють на прості і складені. Розглянемо їх конфігурацію в непоширених реченнях прози Олесея Гончара.

Форми вираження простого підмета: «**Я** поїхала, – сказала **Ганнуся**» [4, с. 41]; «**Були такі**, проїснували...» [4, с. 66]; «**Декотрі** аж не могли втриматися...» [4, с. 83]; «...**Приходить розуміння**, що є речі, без яких душа озлидніла б» [4, с. 103]; «**Як мерзле горить**...» [4, с. 143]; «...**Хануги** не тримаються, **роботяги** сміються...» [4, с. 149]; «...**Воно** (скло – В.С., Л.С.) висипалось» [4, с. 150]; «...**Вона** (Єлька – В.С., Л.С.) плаче, **він** (Лобода – В.С., Л.С.) сміється» [4, с. 156]; «**Живе не той, хто чадить**» [4, с. 254]; «...Молочай рудіє...» [4, с. 224]; «... **Душа** відтає» [4, с. 229]; «– **Діду, щоб ви** здохли!» [4, с. 41]; «– **Сказилась кобила**, – регоче Антюдюрінг, відхилиючись далеко вбік» [5, с. 176]; «**Сніг** заледенів...» [5, с. 15]; «... **Серце** завмерло...» [4, с. 230]; «...**Руба** подохла» [4, с. 220]; «**Капельох** насупився...» [4, с. 76]; «...**Все** перемелеться, **кума** переказиться...» [4, с. 104]; «**Горіли свічки**...» [4, с. 17]; «...**Ніхто** не пройде...» [4, с. 46]; «**Кожне** глузує...» [4, с. 79]; «**Зірка** покотилась десь на Тернівщину, в балку... **І** ще впала одна...» [5, с. 267]; «**Той** мовчатиме» [5, с. 12]; «**Обехеєс** працює» [4, с. 235]; «**Інші** працюють, а вона тиняється без діла» [4, с. 216]; «...**Ніщо** не шеберхне» [4, с. 89]; «**Ніхто** не прийде...»

[4, с. 264]; «*Може ж, прийдуть такі?*» [4, с. 264]; «*Прийдуть ваші-наші...*» [5, с. 13].

Форми вираження складеного підмета в художній комунікації Олеся Гончара: «*Не одна осінь минула...*» [5, с. 142]; «*Буйнує сила життя...*» [4, с. 49]; «*Пливе й пливе хмара летючих створінь*» [5, с. 194]; «*...Задрімає товариш Дух...*» [4, с. 238]; «*...Пожартує котрийсь із нашої хлоп'ячої ватаги*» [5, с. 151]; «*Ще один з реставраторів скаржився...*» [4, с. 99]; «*...Наближався Микола Баглай*» [4, с. 230]; «*Наче дно ковша прогоріло!*» [4, с. 10]; «*...Всі горожани сміються...*» [4, с. 20]; «*...Обидва вони засміялись*» [5, с. 291]; «*Дзвони козаччини йому (Лободі Ізоту – В.С., Л.С.) гудуть. Дуби революції шумлять*» [4, с. 216]; «*Озирнеться котрийсь із косарів*» [5, с. 131]; «*Минає чимало часу...*» [5, с. 277]; «*...Йдуть тисячі людей...*» [4, с. 149].

Підмет у непоширеному реченні в художній комунікації Олеся Гончара може вказувати на:

а) особу: «*Тип не вгамовувався*» [5, с. 46]; «*...Нахмурюється Заболотний*» [5, с. 49]; «*...Присмучується Ліда*» [5, с. 194]; «*Та отямтесь ви!*» [5, с. 309]; «*...Нетерпеливиться льотчик*» [5, с. 13]; «*...Зітхнула Заболотна*» [5, с. 282]; «*Ми мовчимо*» [5, с. 249]; «*...Вжахнулася дружина*» [5, с. 283]; «*...Скривився Дударевич*» [5, с. 292]; «*...Зіронізував Дударевич*» [5, с. 292]; «*Хлопець оторопів...*» [5, с. 320];

б) істоту: «*...Наче янголи співають...*» [5, с. 65]; «*...Ластівки сплять...*» [5, с. 273]; «*...Аякже, сокіл прилетів!*» [5, с. 333];

в) явище: «*Забіліли сніги...*» [5, с. 27]; «*...Небо ж не линяє!*» [5, с. 236]; «*Вітри зашумлять...*» [5, с. 267]; «*Темрява розлилась, і небо визорилось, навіть крізь жнив'яну куряву далеко галактики світять над степом*» [5, с. 306]; «*...Небо южить...*» [4, с. 23]; «*...Вітер улігся...*» [4, с. 36]; «*...Дніпро збурунися...*» [4, с. 92]; «*А туча розросталась...*» [4, с. 92]; «*Схід розжєвріє...*» [4, с. 170]; «*...Гроза насувається*» [4, с. 182]; «*Мороз аж пищить...*» [4, с. 238]; «*Прийде весна: живи! рости!*» [5, с. 125]; «*Струмує повітря, тиша мліє...*» [5, с. 64]; «*...Сонце не рухається...*» [5, с. 62];

г) предмет: «*...Тільки верби розпустились...*» [5, с. 93]; «*...Піч гула*» [5, с. 78]; «*...Гілля шелестить*» [5, с. 85]; «*Простугонить міст...*» [5, с. 210]; «*Соняхи вже цвіли...*» [4, с. 221]; «*Завіса падає*» [4, с. 156]; «*І йдуть селища*» [4, с. 145]; «*Мотори заревли...*» [4, с. 238]; «*...Тільки шини шелестять*» [4, с. 54]; «*...Моторчики джмелять...*» [4, с. 46]; «*...Красуються жита...*» [5, с. 65];

г) абстрактне поняття: «*– Життя йде, аякже*» [5, с. 287]; «*...Мерехтить, попеліє далеч...*» [4, с. 133]; «*А літа летять*» [4, с. 210].

Як бачимо, структура непоширеного речення Олеся Гончара не допускає розширення меж підмета завдяки поясненню його другорядними членами чи ускладненню. Крім того, специфікою підмета непоширеного речення є вираження його словами з абсолютним значенням, без обов'язкових прислівних поширювачів. Тому склад непоширених речень значною мірою визначається природою підмета, в ролі якого функціонують слова із завершеною семантикою, що, як правило, є назвами осіб, предметів, явищ.

Присудок – це граматично незалежний головний член двоскладного речення, який називає дію, стан або ознаку як предикативну характеристику, приписувану підмету, і відповідає на питання що робить підмет? що з ним робиться? який він є? що він таке? хто він такий?

За структурою присудки поділяються на прості і складені. Деякі вчені виділяють також складний присудок (див., наприклад, [11]).

У двоскладних непоширених реченнях дієслівного типу без обов'язкових приприсудкових компонентів присудок буває, як правило, двох типів: простий або складений дієслівний. Розглянемо їх в художній комунікації Олеся Гончара.

Форми вираження простого дієслівного присудка: «*Капельюх насупився...*» [4, с. 76]; «*...Лопаються цистерни...*» [5, с. 9]; «*Вони страйкують!*» [5, с. 221]; «*...Дівча насурмлюється...*» [5, с. 141]; «*...Голова хмеліє*» [5, с. 204]; «*Хайвей занімів, все застигло, замерло...*» [5, с. 206]; «*Заболотний зблід*» [5, с. 214]; «*...Осамотнів Клим*» [5, с. 234]; «*...Очі (прихильників Крішни – В.С., Л.С.) поввалювались...*» [5, с. 251]; «*Пожсавішав Мина*» [5, с. 262]; «*Заболотні змінились...*» [5, с. 286]; «*...Жавішає Мина*» [5, с. 269]; «*Я буду купатись!*» [4, с. 258].

До складу простого дієслівного присудка можуть входити частки *як, як не, ну, давай, ніби, наче, мов, немов, начебто, собі, так і, аж*, наприклад: «*...Вона (Надька – В.С., Л.С.) мовби схамнулась...*» [5, с. 181]; «*...Аж розлягався собор...*» [4, с. 17]; «*Заболотний ніби аж зрадіє*» [5, с. 249]; «*Вона (Тамара – В.С., Л.С.) аж скинулась...*» [5, с. 357]; «*Світ ніби вимер...*» [5, с. 15].

Простий дієслівний присудок в художній комунікації письменника інколи ускладнюється, включаючи:

а) дві однакові повторювані форми одного й того ж дієслова, як-от: «*Бджолята гудуть, гудуть*» [5, с. 267]; «*Снується й снується всяке*» [4, с. 253];

б) дві дієслівні форми, одна з яких має ослаблене лексичне значення: «*Ідіть гуляйте...*» [5, с. 326].

Форми вираження складеного дієслівного присудка: «– *А може, я хочу страждати?* – посуворів Художник» [5, с. 243]; «...*Всі діви починають хихикати...*» [4, с. 15]; «...*Хто встиг змізеритись...*» [4, с. 103]; «*Деко́трі аж не могли втриматися...*» [4, с. 83]; «...*Вони ж уміють всміхатись!*» [5, с. 129]; «...*Поспішив покаяться Лобода*» [4, с. 98]; «...*Не встигла вона й схамінутись...*» [4, с. 90]; «*Мати встигла змарніти, дочка піросла...*» [5, с. 11]; «...*Ми зібралися йти...*» [5, с. 242]; «– *А хуліганити воно має право?*» [4, с. 12]; «*Потерпілець перестав стогнати...*» [5, с. 311]; «*Пересваритися встигли?*» [5, с. 334]; «...*Вона вміє всміхатись*» [5, с. 319]; «...*Став накрапати дощ*» [4, с. 35]; «...*Не вміємо ми відпочивати...*» [4, с. 112]; «...*Що могло б бути, але що так і пройшло стороною, як літній далекий дощ*» [4, с. 215].

У непоширених реченнях дієслівної будови художнього дискурсу Олеся Гончара роль присудків найчастіше виконують дієслова, що означають:

а) стан особи: «*Всі діви починають хихикати...*» [4, с. 15]; «...*Посміхнувся син*» [4, с. 19]; «*Старий сердиться...*» [4, с. 22]; «*І жінки не скупилися...*» [4, с. 34]; «*Діду, щоб виздохли!*» [4, с. 41]; «...*Вона відмовчалась*» [4, с. 43]; «...*Зам'ялась племінниця*» [4, с. 44]; «...*Студент схамінується...*» [4, с. 47]; «*Володька розреготався*» [4, с. 59]; «...*Усміхнувся Баглай*» [4, с. 67]; «...*Іронізує Ромця*» [4, с. 70]; «*Цікавець посонів*» [4, с. 76]; «*Кожне глузує...*» [4, с. 79]; «... *Пожартував Лобода*» [4, с. 88]; «... *Збунтувався приятель*» [4, с. 88]; «...*Здивувалась Вірунька*» [4, с. 11]; «...*Розсердилась би воєнкова...*» [4, с. 112]; «...*Язик заплітався...*» [4, с. 144]; «... *Вона* (Єлька – В.С., Л.С.) *плаче, він* (Лобода – В.С., Л.С.) *сміється*» [4, с. 156];

б) процесуальний стан предмета (переважно явищ природи): «...*Небо южить...*» [4, с. 23]; «... *Став накрапати дощ*» [4, с. 35]; «...*Вітер розгулявся...*» [4, с. 35]; «...*Вітер улігся...*» [4, с. 36]; «...*Дніпро збурунися...*» [4, с. 92]; «*Що скоїлось, Косте?*» [4, с. 94]; «...*Мерехтить, попеліє далеч...*» [4, с. 133]; «*Спливають роки...*» [4, с. 153]; «*А ніч пливе, небо багряниться*» [4, с. 168]; «*Схід розжеврівся...*» [4, с. 170]; «*Небо горіло...*» [4, с. 173]; «...*Гроза насувається*» [4, с. 182]; «*А літа летять*» [4, с. 210]; «...*Іде дощ...*» [4, с. 212]; «...*І плавні занишкли, і ніч заслужалась*» [4, с. 236]; «*Палає захід...*»

[5, с. 298]; «...*Сталось нещастя...*» [5, с. 328]; «*Дійство відбувається...*» [5, с. 347]; «*Темрява не відгукнулась...*» [5, с. 11]; «*Однак життя повертається*» [5, с. 55]; «...*Сонце не рухається...*» [5, с. 62]; «*Струмує повітря, тиша мліє...*» [5, с. 64]; «*Красуються жита...*» [5, с. 65];

в) перехід з одного стану в інший: «*Шаленіють зенітки...*» [4, с. 17]; «...*Острови зеленіють...*» [4, с. 83]; «...*Хто встиг змізеритись...*» [4, с. 103]; «...*Все погоріло...*» [4, с. 152]; «*Спохмурнів Махно...*» [4, с. 178]; «*Що душа висихатиме...*» [4, с. 192]; «*Час уцільніюватиметься, віки старітимуть, а мистецтво молодітиме вічно!*» [4, с. 192]; «...*Характер псується*» [4, с. 200]; «*Зістарілась (жінка – В.С., Л.С.) відцвіло життя...*» [4, с. 215]; «...*Молочай рудіє...*» [4, с. 224]; «...*Душа відтає*» [4, с. 229]; «...*Небо ж не линяє!*» [5, с. 236]; «...*Посуворів Художник*» [5, с. 243]; «...*Очі* (прихильників Крішни – В.С., Л.С.) *поввалювалися...*» [5, с. 251]; «...*Пожвавішав Мина*» [5, с. 262];

г) конкретну дію особи як її постійне заняття, спеціальність: «*Інші працюють, а вона тиняється без діла*» [4, с. 216]; «*Обехеєс працює*» [4, с. 235]; «*Попрацює* (Єлька – В.С., Л.С.)...» [4, с. 237]; «...*Хай пасуться* (корови – В.С., Л.С.)!» [5, с. 130]; «*Вони страйкують!*» [5, с. 221].

«Односкладними називаються речення, які мають один головний член, що є виразником предикативності, і не потребують поповнення структури другим головним членом» [12, с. 344]. Головний член односкладних непоширених речень дієслівної будови структурно і семантично обмежений, тому що його утворюють лише дієслова, які самостійно здатні представити відповідний фрагмент дійсності.

У художній комунікації Олеся Гончара знаходимо такі типи односкладних непоширених речень: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні.

1. Означено-особові непоширені речення: «– *Смійся, смійся*» [4, с. 11]; «...*Бери, топи...*» [4, с. 32]; «*Згориш, Іване, кричу, рятуйся ж!*» [4, с. 10]; «– *Мовчу*» [4, с. 8]; «– *Не лайся, – ображено наїжився хлопець*» [4, с. 260]; «– *Бачите?*» [4, с. 31]; «– *Гляньте!*» [4, с. 25]; «...*Повіриш...*» [4, с. 50]; «– *Мовчи!*» [4, с. 125]; «– *Замовч, діду!*» [4, с. 177]; «– *А не розсердишся?*» [4, с. 182]; «– *Не іронізуй...*» [4, с. 193]; «...*Живи!*» [4, с. 64]; «*Сміюся і плачу*» [4, с. 50]; «...*Заспокойся...*» [4, с. 158]; «– *Не сердься, голубко...*» [4, с. 158]; «– *Ша, не кипи, Вірунько*» [4, с. 98]; «– *Не гарячкуй, будь ласка*» [4, с. 98]; «*Гуляй!*» [4, с. 79]; «*Вступися,*

Володько...» [4, с. 57]; «– *Поживи, оговтайся*» [4, с. 44]; «*Розступись! Розлетись!*» [5, с. 110]; «– *Біжім!*» [5, с. 100]; «...*Працюй...*» [4, с. 116]; «– *Ану, одваляй!.. Зникни, тля!*» [4, с. 267].

2. Неозначено-особові непоширені речення: «– *Таки співають...*» [5, с. 265]; «*Стрілятимуть...*» [5, с. 14]; «...*Хай пасуться!*» [5, с. 130]; «*Сміються*» [4, с. 130].

3. Узагальнено-особові непоширені речення: «...*Не дрімай...*» [5, с. 62]; «– *Смійтесь, смійтесь...*» [5, с. 153]; «*Приходьте, не пошкодуйте*» [4, с. 27]; «– *Стривайте...*» [5, с. 243]; «*Їдьмо, їдьмо!*» [5, с. 310]; «– *Заспокойтесь...*» [5, с. 327]; «*Звикаєш...*» [4, с. 103].

4. Безособові: «*І не пилося, і не їлося*» [4, с. 161]; «– *Нездужається?*» [5, с. 21]; «*Тільки зазоріє...*» [5, с. 235]; «*Чи не стугонить?..*» [5, с. 14]; «*Ростить! – сказали, і треба рости*» [4, с. 117]; «...*Вечоріло*» [4, с. 245].

5. Інфінітивні: «*Зникнути, щезнути!*» [4, с. 213]; «*Купатись!*» [4, с. 111].

Висновки. Таким чином, присудок непоширеного речення, як правило, виражається сло-

вами, що не допускають у реченні обов'язкового комунікативного розгортання висловлювання. Тому склад присудків у непоширеному реченні теж структурно й семантично обмежений відповідними словесними формами, що характеризуються завершеною семантикою. Головний член односкладного непоширеного речення дієслівної будови в художній комунікації Олеся Гончара за формою збігається з присудком двоскладного речення, але поєднує в собі значення логічного суб'єкта та предиката і виражається словоформами із завершеною семантикою. Пропоноване дослідження жодним чином не замикає коло вивчення непоширених речень дієслівної будови без обов'язкових приприсудкових компонентів у художній комунікації. Навпаки, перспективи подальших досліджень вбачаємо не лише в розгляді формально-граматичної структури таких реченневих конструкцій, але й у дослідженні їх семантико-синтаксичної природи, що виявить полівалентні аспекти їхньої лінгвістичної та комунікативної потенційності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андерш Й. Типологія простих дієслівних речень у чеській мові в зіставленні з українською. Київ : Наукова думка, 1987. 190 с.
2. Брицин В. Односкладні речення в українській мові: до питання методології їхнього дослідження. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 81–87.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ : Либідь, 1993. 365 с.
4. Гончар О. Собор. Київ : Дніпро, 1989. 270 с.
5. Гончар О. Твоя зоря. Київ : Дніпро, 1982. 374 с.
6. Дерев'янка Л. І. Особливості функціонування обов'язкових і факультативних атрибутивів у корелятивах із семантикою неозначеної часової попередності. *Лінгвістичні дослідження*. 2016. Вип. 44. С. 38–45.
7. Дзюбишина Н. Роль автосемантичних і синсемантичних дієслів у реченні / відп. ред. Г. М. Колесник, В. М. Брицин та ін. *Організація тексту (Грамматика і стилістика)*. Київ : Наукова думка, 1979. С. 5–13.
8. Дудик П. С. Із синтаксису простого речення. Вінниця : Вид-во Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського, 1999. 297 с.
9. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с.
10. Мінь С., Левицька І. Механізми художньої комунікації в різних видах мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. №5 (109). С. 297–305.
11. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ : Наукова думка, 1971. 315 с.
12. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін. ; за ред. М. Я. Плющ. 2 вид., перероб і допов. Київ : Вища школа, 2000. 430 с.
13. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 408 с.
14. Šmilauer V. Novočeské tvoření slov. vyd. 1. Praha : Státní pedagogické Nakladatelství, 1971. 219 st.